

Utbildningsnämndens ordförande

Svar på remiss gällande motion gällande kommunrevisorernas rapport Granskning av ekonomistyrning från januari 2021

Bakgrund

Miljöpartiet har till kommunfullmäktige lämnat en motion gällande kommunrevisorernas rapport Granskning av ekonomistyrning januari 2021. Kommunfullmäktige beslutade den 10 maj 2021 att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats från kommunstyrelsen (KS 2021/0274) till utbildningsnämnden. Utbildningsnämnden ska ge ett svar på remissen till kommunstyrelsen senast den 18 november 2021.

Yttrande

Utbildningsnämnden besvarar motionen per område den berör.

Gällande nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende utbildningsnämnden ekonomistyrning

I motionen skriver Miljöpartiet att nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende nämndens ekonomistyrning är nödvändiga. Detta med hänvisning till utbildningsnämndens reglemente och de summor som utbildningsnämnden i sin roll som huvudman för skolväsendet ansvarar för. De anser därmed att den skrivning om att det inte är direkt nödvändigt att ha nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende nämndens ekonomistyrning som står i underlaget till beslut i utbildningsnämnden 21 april gällande kommunrevisorernas rapport är felaktig.

Utbildningsnämndens ordförande

Svar:

Utbildningsnämnden delar delvis Miljöpartiets uppfattning att det finns behov att utveckla den ekonomiska styrningen. Skillnaden mellan budget och utfall har de senaste åren varit alltför stort, framförallt gällande verksamheten i egen regi. Systemstödet för ekonomisk uppföljning behöver bli mer användarvänligt och uppföljningen av att planerade åtgärder blir genomförda och får önskade effekter behöver förbättras.

Utbildningsnämnden finner dock inte att utbildningsnämndens reglemente innebär att ekonomistyrningen behöver ske utifrån särskilda nämndspecifika rutiner och riktlinjer. Formuleringen i utbildningsnämndens reglemente lyder:

Utbildningsnämnden ska regelmässigt rapportera till kommunstyrelsen hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Utbildningsnämnden följer kommunens ekonomistyrregler samt gemensamma rutiner, systemlösningar och metoder i övrigt. Detta inkluderar löpande budgetuppföljning samt att utbildningsnämnden ska ta fram åtgärdsplaner vid prognostiserade underskott.

Bildningsförvaltningen anser att det regelverk som tillämpas kommungemensamt är väl anpassat också till bildningsförvaltningens ansvarsområde. Utöver kommungemensamt regelverk och kommungemensamma mallar och metoder för uppföljning har bildningsförvaltningen verksamhetsspecifika instruktioner för uppföljning.

Gemensamma möten mellan central förvaltning och förskolor/skolor vid budgetarbete och uppföljning underlättar budgetarbetet. Framförallt sker det genom ett arbete med att uppdatera systemverktyget för ekonomisk uppföljning. Idag uppfattas uppföljningen i systemstödet, som förvaltas av kommunledningskontoret, av många enhetschefer som alltför detaljerad och komplicerad vilket försvårar uppföljningen vilket behöver förändras.

Risker

Miljöpartiet anför i sin motion att det i beslutet i utbildningsnämnden från 21 april 2021, gällande kommunrevisorernas rapport, saknas svar på hur utbildningsnämnden ska hantera de risker som besparingar har lett till, både för 2019 och 2020 samt hur riskerna även kommer att påverka 2021 och 2022.

Svar:

I underlaget till utbildningsnämndens beslut den 21 april 2021 gällande kommunrevisorernas rapport framgår att ett stort antal åtgärder genomförts och planeras för att kunna uppnå en ekonomi i balans. Detta framgår också

Utbildningsnämndens ordförande

av de åtgärdsplaner som löpande arbetats fram och som utbildningsnämnden även rapporterat till kommunstyrelsen. Av underlaget framgår att det framförallt är två enheter som riskerar att uppvisa betydande underskott jämfört med budget. De ekonomiska riskerna för övriga enheter är betydligt mindre även om de finns. För att bättre förstå enskilda skolors förutsättningar och skolpengens påverkan på undervisningen beslutade utbildningsnämnden den 12 juni 2019 om en översyn av befintligt resursfördelningssystem. Kommunstyrelsen har den 11 juni 2019 beslutat att ge utbildningsnämnden i uppdrag att tillsammans med kommunledningskontoret utreda och se över skolpengens konstruktion och uppbyggnad, vad gäller bland annat uppräknings och lokalkostnader.

En slutrapport presenterades och godkändes vid utbildningsnämndens sammanträde den 21 april 2021. Rapporten innehöll ett antal förslag till förändrad finansiering av skolverksamheten, inklusive förslag som skulle förbättra de ekonomiska förutsättningarna för de två enheter som uppvisat stora ekonomiska underskott. Förslagen inkluderar en höjd skolpengsnivå för elever på mellanstadiet och att ett strukturbidrag införs för elever i resursklasser.

I det förslag till budget för 2022 som utbildningsnämnden den 8 juni 2021 beslutade att anta och föreslå kommunfullmäktige finns dessa förslag med. En större höjning av skolpengen jämfört med tidigare år tillsammans med ett beslut om att införa ett strukturbidrag för att underlätta för skolor med ett stort antal elever i behov av undervisning i mindre undervisningsgrupper att ha en hög kvalitet i sin undervisning förväntas minska de ekonomiska riskerna för de enheter som uppvisat underskott. Strukturbidraget föreslås i budgeten bli infört som en kompletterande del av grundbeloppet och kompensera skolor som begränsat sitt mottagande av elever i syfte att erbjuda utbildning till elever i behov av särskilt stöd.

Vidare har utbildningsnämnden beslutat uttrycka önskemål till fastighetsnämnden om att en ny hyresmodell ska ta hänsyn till de fakta och förslag som finns i rapporten "Översyn av skolpengens uppbyggnad: Resursfördelningsmodell för skolan" så att skolorna har lokalkostnader som är anpassade efter skolverksamheten, och där hyresmodellen är transparent och likvärdig mellan skolorna, oavsett huvudman. Till kommunstyrelsen har utbildningsnämnden vid sitt sammanträde den 21 april 2021 beslutat föreslå att tomställda lokaler, som behålls för att kommunen ska kunna uppfylla sitt ansvar att ta emot nya elever, ska finansieras av annan nämnd än utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden har även beslutat att samla grundsärskoleverksamheten i egen regi för elever i årskurs 1-6 vid en skola istället för att ha den uppdelad på två skolor vilket bedöms öka kvaliteten och därmed efterfrågan på sikt vilket bedöms påverka de bägge enheterna positivt. Dessa

Utbildningsnämndens ordförande

förändringar kommer på sikt att förbättra möjligheten för dessa två enheter att nå en ekonomi i balans.

Utbildningsnämnden har även noterat att ett stort antal effektiviseringsåtgärder av långsiktig natur genomförts vid samtliga skolor i egen regi, i synnerhet vid de två enheter som uppvisat stora underskott. Lokaler har sagts upp, både inom förskola, skola och förvaltning och antalet anställda minskat.

Även med de åtgärder som vidtagits anser dock bildningsförvaltningen att det fortsatt finns ekonomiska risker, att det finns en risk att enstaka enheter kommer att uppvisa fortsatta underskott. Detta beror framförallt på vikande elevunderlag i kommunen och särskilt i Djursholm.

Jämförelser med andra kommuner och det faktum att de flesta enheterna i egen regi uppvisar en ekonomi i balans tyder inte på att skolorna generellt behöver en avsevärt högre finansiering.

Det finns däremot ett överskott av platser inom grundskolorna i Danderyds kommun och förutsättningarna för vissa skolor, de som de närmsta åren enligt prognos kommer att minska sitt elevantal, riskerar ekonomiska underskott. Därav pågår fortsatt arbetet med löpande effektivisering och åtgärdsplaner.

Sannolikt kommer nya beslut att krävas löpande inom utbildningsnämnden de närmaste åren så länge kapaciteten överstiger efterfrågan på platser.

Skolorna i egen regi behöver dock alltid ha ett överskott av platser för att kommunen ska uppfylla sitt åtagande att alltid kunna ta emot nya elever. Finansieringen av denna kostnad ligger idag på enskilda resultatenheter vilket kan behöva ändras.

Tillse att utbildningsnämndens underskott upphör

Miljöpartiet skriver i sin motion att kommunstyrelsen i sitt beslut gällande kommunrevisorernas rapport inte svarar på hur underskotten ska upphöra

Svar

Som beskrivet under punkten gällande risker bedömer inte utbildningsnämnden att lösningen är en större generell höjning av skolpengen, de flesta enheterna har en budget i balans efter flera år av effektiviseringsarbete. Med den extra höjning och den omfördelning av skolpengen som inkluderas i utbildningsnämndens budgetförslag inför 2022 förbättras förutsättningarna för de skolor som har uppvisat underskott.

Dock ska utbildningsnämnden noga följa de rörelser i omvärlden som påverkar skolornas förutsättningar och föreslå justeringar av skolpengen utifrån den verklighet skolorna verkar i. Exempelvis behöver

Utbildningsnämndens ordförande

skolpengsnivån sätts med hänsyn till den löneglidning som sker gällande lärarlöner i Stockholmsområdet.

Fortsatta beslut och åtgärder kommer att krävas för att ha en långsiktigt hållbar ekonomi inom alla enheter, särskilt som antalet elever totalt sett prognostiseras minska i kommunen kommande år. Det arbete som sker inom bildningsförvaltningen med att ta fram åtgärdsplaner är nödvändigt för att utbildningsnämndens ska kunna fatta riktiga beslut om kostnadsminskningar.

Genomföra konkurrensneutralitet mellan kommunala och privata utförare i utbildningsnämndens verksamheter

Miljöpartiet skriver i sin motion att kommunstyrelsen i sitt beslut gällande kommunrevisorernas rapport inte svarar på hur konkurrensneutralitet mellan kommunala och privata utförare ska verkställas.

Svar:

Resursfördelningsmodellen är densamma oavsett om huvudmannen är kommunal eller fristående. Skolpengen är densamma (förutom moms-kompensation som ges de fristående för att alla ska ha lika förutsättningar).

De beslut utbildningsnämnden fattat de senaste åren om nya riktlinjer för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd, mottagning av nyanlända och besluten om grundsärskolepeng och strukturbidrag för resursskolor syftar alla till konkurrensneutralitet, transparens och likvärdighet.

Gällande kostnader skiljer bildningsförvaltningen på kostnader kopplade till hemkommunansvar och kostnader kopplade till huvudmannskapet för verksamheten i egen regi så att egenregi inte åtnjuter fördelar gentemot fristående huvudmän.

Nu närmast pågår inom fastighetsnämnden en översyn över hyresmodellen som är av vikt för att säkerställa konkurrensneutralitet också gällande detta kostnadsslag. Om annan nämnd finansierar de kostnader som är kopplade till nödvändig överkapacitet av förskoleplatser och skolplatser bedömer utbildningsnämnden att resursfördelningsmodellen är konkurrensneutral.

Skolpengen ska inte implicit innebära besparingskrav

Miljöpartiet skriver i sin motion att skolpengen inte implicit ska innebära besparingskrav.

Svar:

Nivån på skolpengen ska sättas utifrån de behov och förutsättningar våra skolor har och utifrån de prioriteringar som utbildningsnämnden ser behövs.

Utbildningsnämndens ordförande

Skolpengsnivåerna är det främsta styrmedlet för utbildningsnämnden och utbildningsnämnden behöver fortsätta vara aktiva i anpassningar av nivåerna inför kommande år. Utbildningsnämnden konstaterar att den höjning av skolpengen som föreslås inför 2022 är väsentligt högre än föregående år.

Monica Renstig
Ordförande